

Den nya miljölagtillämpningen HD-dom i miljömål

Vi bedömer på Svebio att det kan vara av allmänt intresse att följa hur HD argumenterar i ett miljömål, som inte är otänkbart att ytterligare någon av våra medlemmar kan råka ut för efter en anmälan. Därför redogör vi här mera i detalj för hur miljömålet i Sveg har förlöpt och hur domstolen resonerar.

Tingsrätten och hovrätten har tidigare ogillat åtalet mot Härjedalens Mineral och dess VD Sören Johansson för "en förorening i miljön förorsakad av damm från bolagets torvhantering".

Nu har högsta domstolen behandlat fallet och dom har meddelats. I domskälen anges att "Även om frånvaron av mätningar eller annan teknisk bevisning innebär att viss osäkerhet råder om olägenheternas omfattning, måste det av skäl som hovrätten har angett anses föreligga tillräcklig grund för bedömningen att olägenheterna har varit betydande...".

Vidare anges att "Johansson haft fortlöpande kontakt med miljöinspektören Olle Ryberg ... och diskuterat olika åtgärder för att komma tillrätta med problemen." "Det konstateras att" ... olägenheterna stått i samband med driftstörningar av olika slag, främst sammanhängande med intrimningen av ... en ny kylanläggning, en ny kvarnanläggning och en ny utmatningsanläggning, ..., komponenter som delvis anskaffats av miljö- eller arbetsmiljöskäl men som enligt Johansson visat sig vara svåra att anpassa till anläggningen."

HD förklarar att "...det när HMAB började sin verksamhet i Sveg i slutet av 1980-talet inte förekom någon jämförbar produktion vare sig i Sverige eller på annat håll i världen, vilket fått till följd att bolaget självt fått utveckla metoderna för briketttillverkningen. Utvecklingsarbetet har varit förenat med åtskilliga svårigheter men ansetts angeläget, eftersom det gällt att ta till vara en eljest outnyttjad energitillgång och på så sätt även bidra till sysselsättningen i Härjedalen."

HMAB är Svegs största arbetsgivare. "Även om HMAB aldrig gått med vinst genererar dess verksamhet sysselsättning på många håll i kommunen och anses ha starkt bidragit till dennas utveckling ... och bolaget har investerat betydande belopp, ca 30 milj. kr, på olika slags miljöskyddsåtgärder."

HD förklarar varför man måste fälla VD på följande sätt: "Det står utan vidare klart att de uppkomna olägenheterna inte har varit avsiktliga från Johanssons sida. I Högsta domstolen liksom vid tingsrätten har Johansson av Olle Ryberg betecknats som seriös, noggrann och angelägen att söka komma till rätta med sådana miljöstörningar som påvisats. Med hänsyn härtill och till att bolaget som

nyss sagts lagt ner betydande resurser på miljöskyddsåtgärder finns det inte tillräcklig grund för antagande att Johansson skulle ha låtit verksamheten pågå på sätt som skett i samband med den nya utrustningens intrimning, om han hade varit medveten om att olägenheter skulle uppkomma i större utsträckning än som kunde anses försvarligt. Han måste emellertid ha insett att föroreningen har varit en möjlig biverkan när den nya utrustningen installerades och tagit en medveten risk. Han har alltså varit oaktsam i förhållande till nedsmutsningen.

Sören Johansson skall därför dömas för vållande till miljöstörning. Särskilt med hänsyn till att det här rör sig om en från allmän synpunkt angelägen verksamhet som bolaget varit hänvisad till att självt utveckla får omständigheterna anses vara mildrande. Straffet kan därför stanna vid böter."

När det gäller åtalet mot bolaget säger HD i sin dom: "En produktionsanläggning som HMAB:s måste fortlöpande anpassas till nya förhållanden, annars riskerar den att läggas ner. Bolaget har under den i målet aktuella tiden trimmat in tre olika komponenter som var och en förorsakat dammutsläpp av besvärande omfattning. När en komponent har trimmats in har resultatet emellertid blivit bra och i dag synes HMAB:s anläggning fungera utan anmärkning. Det framstår därför som uppenbart oskäligt att ålägga HMAB en företagsbot med stöd av 36 kap. 7§ brottsbalken. Yrkandet om företagsbot skall därför ogillas."

Det är inte alltid så lätt att från lekmannasynpunkt förstå hur man å ena sidan kan fälla VD och å andra sidan frikänna företaget för samma dammutsläpp. Den fällande domen var också så svag den kunde bli, genom att tre justitieråd biföll den och de övriga två hade en skiljaktig mening.

De skiljaktiga anförs i stället: "Produktionen vid torvförädlingsanläggningen har byggt på teknik som i väsentliga avseenden varit oprövad. Någon kritik synes inte i och för sig kunna riktas mot att HMAB installerade den nya utrustningen, vilket som förut angetts hade anskaffats av delvis miljö- och arbetsmiljöskäl. ... Särskilt med hänsyn till att det här rör sig om en från allmän synpunkt angelägen verksamhet som bolaget varit hänvisad till att utveckla på egen hand finns det enligt vår mening inte tillräckligt underlag för bedömningen att Johansson orsakat olägenheterna av oaktsamhet. Vid denna bedömning kan varken åtalet eller yrkandet om företagsbot vinna bifall."

*Högsta Domstolens dom i mål nr B4238-00 meddelande
i Stockholm den 9 oktober 2001*

Länsstyrelsen stoppar Sydkrafts fjärrvärmeleveranser

Sydkraft köpte värmecentralen vid Siljansågen och i januari koplades centralen in på fjärrvärmenätet. Det var överskottet från pannan som skulle levereras ut på fjärrvärmenätet.

Den 3 september stoppade länsstyrelsen fjärrvärmeleveranserna. - När vi undersökt saken visar det sig att Sydkraft har för avsikt att öka värmeuttaget från pannan och därmed ökas även utsläppen. Enligt vår bedömning är det här tillståndspliktiga förändringar av verksamheten och något tillstånd har inte meddelats, säger Sven

Jansson på länsstyrelsen.

Sydkraft har överklagat ärendet. Det blir nu ett fall för Miljödomstolen.

För att klar sina leveranser har därför Sydkraft tvingats köra igång den oljeeldade panncentralen vid Stormyran, som inte varit i drift på länge.

- Det har kostat Sydkraft 40 000 kronor per dygn, säger Kjell Wallström på Sydkraft. Vi har haft möjlighet att ersätta bortfallet